

### Uit het archief van Jan Thalen Sr.

*Hieronder vindt u een artikel van de hand van Jan Thalen Sr., overleden in 1939, wat hij opschreef een paar dagen voor het 40 jarig bestaan van de melkfabriek in 1939.*

*Thalen schreef het artikel voor de Asser Courant maar de tekst heeft de Courant niet bereikt vanwege zijn overlijden op 1 April 1939. De oude spelling is aangehouden.*

### **De Coöp. Zuivelfabriek en Korenmalerij "Diever" te Diever bestaat binnenkort 40 jaar.**

Op 29 Maart a.s. is het 40 Jaar geleden dat alhier werd opgericht een Coöp.

Landbouwvereniging voor boterbereiding waaraan tevens verbonden een Handel in veevoeder in den uitgebreidsten zin.

De naam Landbouwvereniging werd den 14 den Oct. 1919 gewijzigd in den tegenwoordigen naam.

Betreffende de historie der fabriek, was de Directeur de heer J. Andreae zoo vriendelijk om ons inzake de eerste stoot tot oprichting, de oprichting zelve en de ontwikkeling van de coöperatie, alle mogelijke gegevens te verstrekken, en als volgt is samengevat:

#### **De eerste stoot.**

Het was den 20-sten febr. van het Jaar 1899, dat door wijlen den heer H. Krol, destijds landbouwer alhier, een vergadering van belanghebbenden werd opgeroepen in het café Huiskes. Een 50-tal landbouwers had aan den oproep gehoor gegeven, die na eenige besprekingen allen hun verbintenis toezegden. Wijlen de heer C. Offerein wilde hieromtrent eenige zekerheid en liet de voorstanders teekenen. Nadat vervolgens nog enkele vergaderingen plaats vonden ter voorbereiding, kon op 29 Maart de acte van oprichting, opgemaakt door notaris J.B. van Loenen, toendertijd te Dwingeloo, worden gepasseerd. Op dezen datum waren er 46 leden toegetreden, zoodat hiermede tevens geschiedenis van den thans 40 jaar oud zijnde coöperatie begint.

#### **De eerste bestuursleden en commissarissen.**

Bestuursleden waren aanvankelijk: L.W. van Os, C. Offerein, H.H. Hessels, K.W. Fledderus en R. Seinen. Commissarissen waren: H. Krol, B de Ruiter, H. Kok, W. Bakker en R. Hummelen.

Voorzitter was wijlen de heer L.W. van Os, destijds burgemeester dezer gemeente en

vader van den tegenwoordigen burgemeester.

#### **Aanbesteding bouw van de fabriek.**

Onder architectuur van den heer Ten Bosch, toen opzichter voor de Rijkswaterstaat te Dieverbrug, werd den 1-sten April 1899 de bouw van de fabriek aanbesteed en werd gegund aan den timmerman-aannemer Joh. Noorman alhier voor den somma van maar even f. 2736.

Na ruim drie maanden was de aannemer met het werk klaar en werd de opstand en inventaris in gereedheid gebracht, hetgeen was geleverd door de firma Boeke en Huidekoper te Groningen.

Begonnen werd met een handkracht inrichting. Als directeur werd aangesteld de heer J.H. Bentum, toen te Dwingeloo, op 19 mei 1899.

Als eerste draaiers fungeerden de heeren J. Jonkers, thans te Enschede, A. Klaster en R. van Nijen. De beide laatsten zijn overleden.

De dag van de inbedrijfstelling is geweest op 25 Juli 1899 en werd de eerste morgen 2194 L. melk verwerkt. Het eerste boekjaar van 25 Juli 1899 tot 30 April 1900 werd in totaal 450000 L. melk verwerkt, met een gemiddeld vetgehalte van 3,10 pct.

Door de vereniging werden de eerste jaren wel verschillende soorten veevoeder verhandeld, doch de Korenmalerij werd later n.l. in 1903 gesticht.

In dat jaar werd ook de handkracht vervangen door stoom. Toen ook leden uit de buurtschappen n.l. te Wittelte toetraden moest het bedrijf al spoedig belangrijk worden uitgebreid. Voorheen leverden deze hun melk aan particuliere fabrieken van Kingma te Uffelte en Hylkemeijer te Dieverbrug. Het werkgebied der fabriek werd hierdoor veel grooter, de melkaanvoer breidde zich belangrijk uit, terwijl ook de omzet in veevoeder beduidend toenam en tien jaar later in 1909, 450000 kg bedroeg voor een waarde van f.41.857.-.

De melkaanvoer bedroeg in dat jaar 1.600.000 kg.

In den loop der jaren hebben er verschillende verbouwingen en uitbreidingen van het bedrijf plaats gevonden. Zoo werd in 1914 een tweede stoomketel aangeschaft, in 1928 werd de kaasmakerij afdeeling bij gebouwd, terwijl toen de inrichting van het bedrijf werd gere

organiseerd en de fabriek bijna geheel werd vernieuwd, behalve de afdeling malerij en het ketelhuis die in het jaar 1935 en heele verbetering ondergingen.

In de malerij bleek de bergruimte toen al eenige jaren te klein, zodat een verbouwing van deze afdeling wel noodzakelijk werd. Dit werd toen dan aanzienlijk vergroot en beschikt men thans over een heele ruimte beneden, terwijl men boven een flinke opslagplaats heeft verkregen. Door aanschaffing van een grootere Stoomketel werd ook het ketelhuis naar behoren vergroot.

De laatste verbouwing dateert uit het jaar 1933 toen de afdeling kunstmesthandel moest worden uitgebreid. Deze laatste handel die eerder niet aan de fabriek was verbonden, werd in het jaar 1919 van de Dorpsvereniging overgenomen en heeft zich vooral de laatste jaren, wellicht als gevolg van het groote getal ontginningen enorm uitgebreid.

Ook de melk aanvoer is naar verhouding toegenomen en werd over het laatst afgesloten boekjaar ontvangen 4.100.000 kg., terwijl de omzet in meststoffen en veevoeder is gestegen tot 2.600.000 kg. Voor een waarde van f.156.000.-.

Als gevolg van het sinds jaren geven van subsidies aan houders van stieren, daarbij gesteund door de Coöp.Landbouwersbank te Meppel, is het gemiddeld vetgehalte van de melk belangrijk verhoogd en bedroeg over het afgelopen jaar 3.415 pct..

Van de eerste bestuursleden en commissarissen is alleen nog in leven de heer B. de Ruiter, thans wonende te Dwingeloo terwijl van de 46 leden die 29 maart 1899 het register tekenden, voor zover bekend nog 8 in leven zijn, n.l. n.l. Joh. Noorman te Diever, K. Bennen te Dieverbrug, C. Andree te Diever, J.Bennen te Diever, Roelofje Wever te Diever, J. Bult te Oldendiever, J. De Ruiter Sr. te Oldendiever en W. Boverhof, thans te Noord Amerika. Verteld werd dat Boverhof nog in leven was. In onderscheidene perioden hebben de volgende voorzitters zitting gehad: L.W van Os, 1899-1900, R. Seinen, 1900-1919, P. Barelds te Wittelte, 1919-1924; H.H. Hessels, 1924- 1931 en vanaf dien tijd tot nu Dhr J. Seinen.

#### **Het tegenwoordige bestuur is als volgt samengesteld:**

J. Seinen, voorzitter, Jac. Hessels, secretaris en leden, D. Moes, J.B. van der Berg en J. Boerhof. De samenstelling van den raad van commissarissen: J. Bult, voorzitter, R. van Wester, secretaris en leden, H Jonkers, B. Wemmenhove en T. Ofrein.

De heer J. Bult die ook vanaf de oprichting lid van de coöperatie is geweest, werd in 1900 als commissaris benoemd en is nadien steeds als zoodanig herkozen, zoodat deze onafgebroken zitting heeft gehad.

De heer J.H. Bentum heeft ruim 32 Jaar de belangen der fabriek als directeur gediend en is hem op zijn verzoek den 1-sten April 1931 eervol ontslag verleend, terwijl de heer J. Andree, voorheen ass. dir. aan de fabriek met ingang van dien datum als zoodanig werd benoemd.

Het aantal leden loopt thans om en bij de 220. Zoo zal dan na een arbeid van 40 jaren de jubileerende zuivelfabriek de volgende week zeer zeker in het centrum der belangstelling staan harer leden, alsmede in die van alle dorpelingen staan, aangezien dit heuglijk gebeuren zal worden herdacht in een feestelijke vergadering met de leden der coöperatie en wel op 29 en 30 Maart a.s. Ter gelegenheid hiervan zal met pl.m. 30 personen, zoons en dochters van leden een historische revue worden opgevoerd, welke is samengesteld door den directeur, terwijl de muzikale illustraties worden verzorgd door mevr. Fransen-Mulder.

Alle benoedigdheden hiertoe zijn vervaardigd en geleverd door ingezetenen, zoodat de voorbereidingen in eigen kring worden voltooid. Met het instudeeren van de revue is men zoo goed als klaar.

Voorts verzekerde men ons, dat ook de afnemers van consumptiemelk en andere van consumptiemelk en andere producten, een feestavond zal worden aangeboden, geheel gelijk aan die der leden, terwijl ook het opkomende boerengeslacht en zij, die voor een uitnoodiging in aanmerking komen, niet zullen worden vergeten.

Men deelt ons nog mede dat op den dag zelf, Woensdag 29 Maart, des namiddags om 2 uur, in het café Centrum een openbare bestuursvergadering zal worden gehouden.